

1 Schrijf het samengestelde woord op.
Tip: zet het eerste woord eerst in het meervoud.

1 bij + korf = _____
 (*bijen + korf*) = _____
bijenkorf

2 brief + bus = _____

3 kip + hok = _____

4 mens + leven = _____

5 woord + boek = _____

6 ziek + huis = _____

7 zaak + reis = _____

Dit ga je leren

Je leert hoe je samenstellingen schrijft.
 Samenstellingen van zelfstandige naamwoorden met de tussenletters **en**.

woordenboek

Dit moet je weten

Je schrijft de samenstelling met **en**:

- als de samenstelling een zelfstandig naamwoord is (woordenboek = zelfstandig naamwoord)
- én het eerste woord van de samenstelling een zelfstandig naamwoord is (woord = zelfstandig naamwoord)
- én dat eerste woord een meervoud alleen op -en heeft (woorden = alleen meervoud op -en)

2 Maak van een woord uit de eerste rij en een woord uit de tweede rij een samengesteld woord. Trek een lijn. Schrijf het woord op.

1 beuk	bloem	_____
2 klas	bak	_____
3 den	boom	<i>beukenboom</i>
4 duif	taal	_____
5 kat	kast	_____
6 krant	koek	_____
7 paard	kooi	_____
8 pan	kwaad	_____
9 rib	laan	_____
10 roos	boek	_____
11 gebaar	struik	_____
12 spin	web	_____

1 Waaron krijgen deze woorden geen en maar e?

Schrijf ze op bij de juiste reden.

- zonnebril boordevol rijstebrij
- hagedis groenteman

Het hele woord is geen zelfstandig naamwoord.

boordevol

Het eerste woord heeft ook een meervoud op -es.

Het eerste woord heeft geen meervoud.

Het eerste woord verwijst naar iets of iemand waarvan er één is.

Een of beide woorden in de samenstelling hebben geen letterlijke betekenis.

Dit ga je leren

Je leert hoe je samenstellingen met de tussenletter e schrijft.

groenteman

Dit moet je weten

Je schrijft e als:

- het **hele** woord **geen** zelfstandig naamwoord is (**reuzeleuk**)
- het **eerste** woord **geen** zelfstandig naamwoord is (**rodekoel**)
- het **eerste** woord **geen** meervoud op -en heeft (**aspergesoep**)
- het **eerste** woord **ook** een meervoud op -es heeft (**groenteman**)
- het **eerste** woord **geen** meervoud heeft (**rijstepap**)

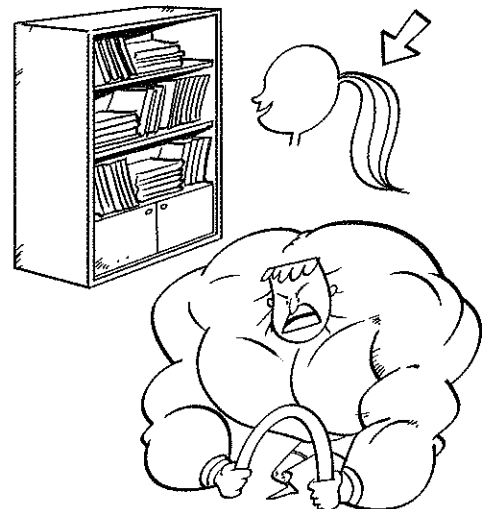
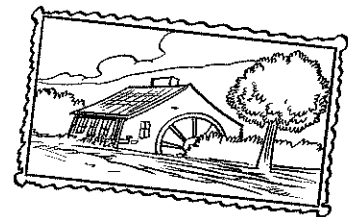
Je schrijft ook e als:

- het **eerste** woord naar iets of iemand verwijst, waarvan er maar één is (**Koninginnedag**)
- een of beide woorden in de samenstelling geen letterlijke betekenis hebben (**apekoel**)

Je leert deze regel in stappen met de spellinghulp woordenboek of groenteman.

2 Wel of geen tussen-n? Maak samenstellingen.

- 1 schat + bout = *schattebout*
- 2 paard + staart = _____
- 3 pik + donker = _____
- 4 plat + land = _____
- 5 boek + kast = _____
- 6 rood + kool = _____
- 7 beer + sterk = _____
- 8 pad + stoel = _____
- 9 aap + trots = _____
- 10 Koningin + dag = _____
- 11 bol + boos = _____
- 12 rug + spraak = _____
- 13 spin + wiel = _____

Het bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord van zelfde-klankwerkwoorden.

	zelfde klank	
hele werkwoord	fietsen	schatten
voltooid deelwoord	gefietst	geschat
bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord	de gefietste afstand	de geschatte afstand

★ 1 Vul het schema in.

werkwoord

voltooid deelwoord

bijvoeglijk gebruikt
voltooid deelwoord

ontdekken

Het geheim is *ontdekt*.

het _____ geheim

ontsnappen

De stank is _____.

de _____ stank

mislukken

De tekening is _____.

de _____ tekening

pesten

De jongen werd _____.

de _____ jongen

stichten

De stad is _____.

de _____ stad

knippen

De stof is _____.

de _____ stof

zetten

De dokter heeft de breuk _____.

de _____ breuk

★ 2 Maak een bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord van het werkwoord.
Vul het woord in.

1 **samenvatten**

Beste vrienden,

Hierbij stuur ik mijn *samengevatte* _____ ervaringen.

2 **verwoesten**

Ik ben gisteren aangekomen in het _____ gebied.

3 **veroorzaken**

De door de orkaan _____ schade is enorm.

4 **ontvluchten**

De op tijd _____ mensen kamperen tussen het puin.

5 **verstopp**

Overal zijn _____ wegen.

6 **inzetten**

De _____ hulpverleners zetten tenten op.

7 **verlossen**

De van onzekerheid _____ mensen zijn dankbaar.

8 **aantasten**

Het zal tijd kosten om de _____ gezondheidszorg
weer op te zetten.

Uit Honduras, jullie Ger

1 Maak een woord door de tussenletter s toe te voegen.

- 1 dame + fiets = damesfiets
- 2 oorlog + wapen = _____
- 3 staat + loterij = _____
- 4 verkeer + bord = _____
- 5 meisje + koor = _____
- 6 visser + vloot = _____
- 7 dorp + plein = _____

Dit ga je leren

Je leert hoe je samenstellingen met de tussenletter s voor s of z schrijft.

dorpsstraat

Dit moet je weten

Je schrijft een tussen-s als je deze ook uitspreekt: dorpsplein.

Als het tweede woord van de samenstelling begint met s of z, schrijf je vaak een tussen-s. Ook al hoor je die niet apart: dorp + straat = dorpsstraat.

2 s, ss, z of sz? Schrijf het woord op.

Op een ochtend zette ik de 1 vuilniszak buiten. Het was 2 alleens rustig in de 3 dorpsstraat waarin ik woon. De 4 kapperzaak was nog gesloten. Uit de 5 bakkerzaak kwamen heerlijke geuren. Er klonk een hoge 6 meisjeterm. 7 Enigens onhandig struikelde ik over een losse stoeptegels. Gelukkig kwam net de mevrouw van de 8 thuishorg op haar 9 damefiets voorbij. 'Snel op de stoep, straks word je nog een 10 verkeerachtoffer!' Ze hield een 11 ijszak aan 12 weerijden van mijn kapotte knie. 'Hier laat ik het 13 geenens bij zitten. Ik maak er een 14 halzaak van! De gemeente kan rekenen op een 15 rechtzaak. 16 Dankzij hun slechte onderhoud aan de stoep, zit ik nu thuis.'

- 1 vuilniszak
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____
- 6 _____
- 7 _____
- 8 _____
- 9 _____
- 10 _____
- 11 _____
- 12 _____
- 13 _____
- 14 _____
- 15 _____
- 16 _____

Het bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord van zelfde-klankwerkwoorden met een voorvoegsel.

	zelfde klank met voorvoegsel	
hele werkwoord	besteden	vergroten
verleden tijd enkelvoud	besteedde	vergrootte
bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord	het bestede geld	de vergrote foto

1 Vul het schema in.

werkwoord	verleden tijd enkelvoud	voltooid deelwoord	bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord
bekladden	ik <i>bekladde</i>	beklad	de _____ muur
besteden	ik _____	besteed	het _____ geld
bezetten	ik _____	bezet	het _____ terrein
vergroten	ik _____	vergroot	de _____ foto
verwonden	ik _____	verwond	de _____ man
verplichten	ik _____	verplicht	het _____ onderdeel
verkleiden	ik _____	verkleed	de _____ toneelspelers

2 Schrijf de goede vorm van het werkwoord op. De verleden tijd of het bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord.

- bespieden (vt)** Iemand *bespiedde* het huis van de buurvrouw.
- bespieden** De _____ buurvrouw had zelf niks in de gaten.
- verontrusten** Maar een _____ buurman belde de politie.
- belanden (vt)** Ineens _____ onze straat in een scène uit een politiefilm.
- bezetten (vt)** Drie auto's _____ het hele wegdek.
- bezetten** Niemand kon de _____ straat nog in of uit.
- verspreiden (vt)** Huis aan huis _____ men het signalement.
- vermoeden** De _____ dader meldde zichzelf.
- berusten (vt)** Alles _____ op een misverstand.
- bereiden (vt)** Hij _____ een schilderklus aan het huis van de buurvrouw voor.
- bevrijden** De _____ buurman bood een drankje aan.
- geschieden** Zo werd het _____ leed direct weer verzacht.